

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVI Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Łukasz Klimowicz
Protokolant:	Marta Jarocho

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2016 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **A. S. (1)**

przeciwko **J. G.**

o zapłatę

I oddala powództwo;

II nakazuje pobrać od powoda A. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa – kwotę 299,53 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych;

III przejmuje na rzecz Skarbu Państwa – nieopłacone koszty sądowe, od uiszczenia których powód A. S. (1) został zwolniony;

IV zasądza od powoda A. S. (1) na rzecz pozwanego J. G. kwotę 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XXVI GC 437/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 stycznia 2015 r. powód **A. S. (1)** wniósł o zasądzenie od pozwanego **J. G.** kwoty 136.343,04 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwot: 12.117,96 zł od 13 listopada 2012 r. do dnia zapłaty i 124.225,08 zł od 31 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 29 listopada 2010 r. zawarł z pozwanym J. G. umowę agencyjną i umowę o zakazie konkurencji, które dotyczyły świadczenia przez powoda jako agenta działalności usługowej poprzez doprowadzenie do zawarcia przez pozwanego umów obejmujących produkcję kopert kurierskich. Zgodnie z twierdzeniami powoda, jego działania w wykonaniu umowy agencyjnej doprowadziły do zawarcia przez pozwanego korzystnych umów z (...) Sp. z o.o. (dalej – (...) sp. z.o.o.) i z (...) Sp. z o.o.(dalej – (...) sp. z.o.o.) na dostawę kopert. W związku z powyższym, powód wystawił faktury prowizyjne za dostawę kopert do (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o., przy czym następujące faktury: faktura VAT nr (...), faktura VAT nr (...) i faktura VAT nr (...) nie zostały przez pozwanego zapłacone. Powód wskazał równocześnie, że wskutek nieprzekazania mu informacji o ilości dostarczanych towarów celem wystawienia faktur prowizyjnych, pozwany dopuścił się nienależytego wykonania umowy agencyjnej, zaś w konsekwencji, powód poniósł szkodę w wysokości prowizji, którą uzyskałby w razie wykonania umowy w

sposób prawidłowy. Wysokość szkody, zdaniem powoda, odpowiada kwotom wskazanym w wystawionych przez niego fakturach prowizyjnych. Niezależnie od powyższego, alternatywnie, powód podniósł, że pozwany naruszył umowę o zakazie konkurencji poprzez zawarcie umów na dostawę kopert z (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o., bez jego udziału i pośrednictwa oraz poprzez nieinformowanie go o ilości dostaw. Według powoda działania te należy uznać za przejmowanie klientów powoda przez pozwanego, co stanowi zakazaną działalność konkurencyjną. Wskazano, że w wyniku tych działań powód poniósł szkodę w wymiarze równym prowizji, jaką otrzymałby od dostaw, wyrażoną kwotowo w fakturach prowizyjnych. Wśród okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie pozwu wskazano także na wypowiedzenie przez pozwanego umowy agencyjnej i umowy o zakazie konkurencji, które uległy rozwiązaniu odpowiednio z dniem 31 grudnia 2012 r. oraz z dniem 14 lutego 2013 r. W treści pozwu znalazł się także wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XXVI Wydział Gospodarczy zwolnił powoda od kosztów sądowych w części tj. od opłaty od pozwu ponad kwotę 1.000,00 zł i oddalił wniosek w pozostałej części.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany, powołując się na art. 758¹ § 2 wskazał, że prowizja jest wynagrodzeniem uzależnionym od liczby lub wartości umów zawartych w wyniku działalności agenta. Tymczasem, jak podniósł pozwany, w okresie objętym żądaniem pozwu brak jest jakiegokolwiek umowy zawartej przez pozwanego w wyniku zabiegów powoda lub przy jego udziale. Uzasadniając bezzasadność roszczenia powoda o zapłatę prowizji z tytułu dostaw do (...) sp. z o.o., pozwany wskazał, że między staraniami powoda, jako agenta a zawarciem umów ze wspomnianą spółką nie występuje związek przyczynowy. Podkreślono, że pozwany zawierał umowy na dostawy kopert ze wskazanym odbiorcą w drodze „przetargu”. Pozwany wskazał ponadto, że umowa agencyjna, podobnie jak umowa o zakazie konkurencji została rozwiązana już w drugim kwartale 2012 r. poprzez zaprzestanie współpracy z powodem. W związku z powyższym, pozwany zaznaczył, że do zawarcia umowy z (...) sp. z o.o., na podstawie której były realizowane dostawy w okresie objętym żądaniem pozwu, przyczyniły się działania agenta A. S. (2), z którym zawarto umowę o dzieło w dniu 1 sierpnia 2012 r., a nie powoda. Z kolei odnosząc się do bezzasadności roszczenia powoda o zapłatę prowizji z tytułu dostaw do (...) sp. z o.o., pozwany podkreślił, że umowa ze wskazanym odbiorcą została zawarta wyłącznie wskutek własnych działań pozwanego i pozwany nie korzystał z usług jakichkolwiek pośredników. Pozwany ustosunkował się także do roszczeń powoda z tytułu umowy o zakazie konkurencji, wskazując, że powód nie wykazał zarówno szkody, jej wysokości, jak i związku przyczynowego między zachowaniem pozwanego a powstałą szkodą. Z ostrożności procesowej pozwany podniósł także zarzut przedawnienia, przyjmując dwuletni okres przedawnienia roszczeń o zapłatę należności objętych fakturami prowizyjnymi. Pozwany wskazał, że w umowie agencyjnej strony ustaliły, że roszczenie o zapłatę prowizji będzie wymagalne w terminie dwóch dni od daty zapłacenia faktury przez klienta. W odpowiedzi na pozew podniesiono również zarzut niewłaściwości miejscowej sądu.

Postanowieniem z dnia 7 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XXVI Wydział Gospodarczy oddalił wniosek pozwanego o przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi powszechnemu według właściwości ogólnej.

W piśmie przygotowawczym datowanym na dzień 29 lipca 2015 r. powód podtrzymał swoje stanowisko wyrażone w pozwie. Strona powodowa zaprzeczyła, aby doszło do przedawnienia roszczeń dochodzonych pozwem, wskazując, że zastosowanie znajduje trzyletni, a nie dwuletni okres przedawnienia.

Pismem z dnia 16 października 2015 r. pozwany podtrzymał twierdzenia i wnioski wyrażone w odpowiedzi na pozew, kwestionując roszczenie powoda, co do zasady i co do wysokości.

W piśmie z dnia 15 grudnia 2015 r. powód sprecyzował, że kwota dochodzona pozwem stanowi należność z tytułu prowizji za koperty dostarczone przez pozwanego firmie (...) sp. z o.o. i firmie (...) sp. z o.o., zaś alternatywnie żądanie pozwu stanowi równowartość szkody poniesionej na gruncie umowy agencyjnej łączącej strony oraz ewentualnie umowy o zakazie konkurencji.

W załączniku do protokołu rozprawy z dnia 19 kwietnia 2016 r. pozwany podtrzymał argumentację przedstawioną w odpowiedzi na pozew i w piśmie przygotowawczym.

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska wyrażone w pismach procesowych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 29 listopada 2010 r. powód A. S. (1), prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) zawarł z pozwanym J. G., prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), umowę agencyjną, w której zobowiązał się do świadczenia, jako agent działalności usługowej na rzecz pozwanego poprzez doprowadzenie do zawarcia przez pozwanego umów obejmujących produkcję kopert kurierskich. W § 4 umowy strony postanowiły, że agentowi za wykonywanie czynności związanych z przedmiotem umowy, przysługuje wynagrodzenie w wysokości ustalonej przed przyjęciem zamówienia, określanej oddzielnie dla każdego klienta w załączniku do umowy. W umowie agencyjnej przewidziano możliwość jej wypowiedzenia przez każdą ze stron z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca. Dnia 29 listopada 2010 r. strony zawarły także umowę o zakazie konkurencji, w której zobowiązały się do nieprowadzenia względem siebie działalności konkurencyjnej. W rzeczonyj umowie wskazano, że za działalność konkurencyjną będą uważane przede wszystkim wszelkie czynności zmierzające do przejęcia zamówień klientów obsługiwanych przez powoda. W przypadku naruszenia postanowień tej umowy z winy jednej ze stron, drugiej stronie przyznano prawo do żądania naprawienia szkody. Ponadto, przewidziano trzymiesięczny okres wypowiedzenia umowy w formie pisemnej.

(**dowody:** okoliczności bezsporne, kopia umowy agencyjnej z 29 listopada 2010 r. – k. 24 – 25, kopia umowy o zakazie konkurencji z 29 listopada 2010 r. – k. 26, zeznania powoda A. S. (1) – 00:03:37 – 00:03:53, zeznania pozwanego J. G. – 00:56:04 – 00:57:04)

W dniu 1 września 2011 r. pozwany zawarł ze spółką (...) sp. z o.o. roczną umowę na dostawę kopert. Za działania podjęte w celu zawarcia umowy z (...) sp. z o.o. powód wystawił faktury prowizyjne, które zostały z nim rozliczone. W 2012 r. pozwany ustnie wypowiedział umowę agencyjną i umowę o zakazie konkurencji zawartą z powodem. Pisemne wypowiedzenie umów nastąpiło w listopadzie 2012 r.

(**dowody:** umowa z 1 września 2011 r. – k. 170 – 173, pismo z 14 listopada 2012 r. – k. 107, zeznania świadka P. M. (1) – 00:14:54 – 00:15:45, zeznania pozwanego J. G. – 00:59:48 – 01:00:45)

Dnia 1 sierpnia 2012 r. pozwany zawarł z A. S. (2), jako agentem umowę o dzieło nr (...) na zawarcie i obsługę rocznej umowy handlowej. Przedmiotem umowy było wykonanie przez A. S. (2) na rzecz pozwanego wszelkich czynności zmierzających do zawarcia umowy ramowej sprzedaży między pozwanym a (...) sp. z o.o., na mocy której w okresie od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2013 r. pozwany zobowiązał się zbywać i dostarczać (...) sp. z o.o. swoje towary zgodnie z zamówieniami spółki.

(**dowody:** kopia umowy o dzieło nr (...) – k. 174 – 178, zeznania świadka A. S. (2) – 00:05:56 – 00:06:21, zeznania pozwanego – 01:00:45 – 01:01:05)

W dniu 1 września 2012 r. pozwany zawarł z (...) sp. z o.o. umowę dostawy kopert na okres jednego roku. W 2012 r. doszło także do zawarcia przez pozwanego umowy dostawy kopert ze spółką (...) sp. z o.o. W związku z powzięciem informacji o zawarciu powyższych umów bez udziału powoda i nieotrzymaniu od pozwanego informacji o ilości dostaw, powód samodzielnie wystawił faktury prowizyjne: fakturę VAT nr (...) za dostawy we wrześniu 2012 r. do (...) sp. z o.o. na kwotę (...)zł, fakturę VAT nr (...) za dostawy w październiku, listopadzie i grudniu 2012 r. do (...) sp. z o.o. na kwotę (...) zł oraz fakturę nr (...) za dostawę od czerwca do grudnia 2012 r. do (...) sp. z o.o. na kwotę (...) zł. Pozwany nie zapłacił należności objętych wskazanymi fakturami.

(**dowody:** kopia umowy z 1 września 2012 r. – k. 179 – 182, faktura VAT nr (...) – k. 77, faktura VAT nr (...) – k. 78, faktura VAT nr (...) – k. 106, pismo z 15 stycznia 2013 r. – k. 142)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o wyżej wymienione dokumenty załączone do pozwu i dalszych pism procesowych oraz niekwestionowane twierdzenia stron. Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów prywatnych i ich kopii, w szczególności umowy agencyjnej z 29 listopada 2010 r. i umowy o zakazie konkurencji z 29 listopada 2010 r., ponieważ ich autentyczność nie budzi najmniejszej wątpliwości pod względem wiarygodności. Strony nie kwestionowały ani ich ważności, ani ich treści. Ponadto dokumenty te wzajemnie ze sobą korelowały pozwalając stworzyć chronologiczny i spójny obraz stanu faktycznego sprawy.

Przydatne dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie Sąd uznał zeznania świadków: P. M. (1), A. S. (2), M. D. i A. Ł..

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka P. M. (1), na podstawie których ustalił, że do zawarcia umowy ze spółką (...) sp. z o.o. doszło wyłącznie wskutek działań pozwanego, bez udziału powoda, że powód nie przyczynił się do zawarcia umowy z (...) sp. z o.o. w okresie objętym pozwem oraz że nastąpiło rozliczenie z powodem z tytułu umowy agencyjnej za działania podjęte we wcześniejszym okresie niż objęte pozwem na rzecz zawarcia przez pozwanego umowy z (...) sp. z o.o.

Za wiarygodne należało uznać także zeznania świadka A. S. (2). Z zeznań tych wynika, że w dniu 1 sierpnia 2012 r. świadek A. S. (2) zawarł z pozwanym umowę o dzieło, której przedmiotem było podjęcie działań zmierzających do zawarcia umowy z (...) sp. z o.o. oraz że jego działania przyczyniły się do zawarcia przez pozwanego umowy z (...) sp. z o.o. w 2012 r. Zeznania te tworzą logiczną całość oraz znajdują potwierdzenie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, zwłaszcza w dokumencie w postaci umowy o dzieło z 1 sierpnia 2012 r. oraz są spójne z zeznaniami świadka P. M. (1).

Walog wiarygodności posiadają, zdaniem Sądu, także zeznania świadka M. D.. Na podstawie tych zeznań Sąd ustalił, że umowa agencyjna z powodem została przez pozwanego wypowiedziana, że powód nie pośredniczył w zawarciu umowy dostawy kopert ze spółką (...) sp. z o.o. oraz że do zawarcia umowy przez pozwanego z (...) sp. z o.o. w 2012 r. doprowadziły działania A. S. (2).

Podobnie należało ocenić zeznania świadka A. Ł., choć nie miały one kluczowego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Świadek A. Ł. zeznał bowiem, że nie ma wiedzy o okolicznościach współpracy pozwanego z powodem A. S. (1). W oparciu o te zeznania Sąd ustalił natomiast, że firma (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., której członkiem zarządu jest świadek, współpracowała z pozwanym w zakresie dostaw do firmy (...) sp. z o.o.

Na podstawie art. 299 k.p.c. Sąd dopuścił dowód z przesłuchania stron na okoliczność wzajemnej współpracy i jej zakończenia oraz zawarcia umowy agencyjnej z powodem.

Za wiarygodne jedynie w części Sąd uznał zeznania powoda A. S. (1). W szczególności Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda co do podjęcia przez niego starań w celu zawarcia przez pozwanego umów ze spółkami (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. w okresie objętym żądaniem pozwu. Zeznania te pozostawały w sprzeczności z zeznaniami świadków P. M. (2), A. S. (2) i M. D., jak również nie znalazły potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym zebrany w sprawie.

W ocenie Sądu za wiarygodne należało uznać zeznania pozwanego J. G.. Wynikające z zeznań pozwanego okoliczności zawarcia przez pozwanego umów ze spółkami (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. w okresie objętym żądaniem pozwu są spójne z zeznaniami świadków P. M. (2), A. S. (2), M. D. i A. Ł.. W oparciu o te zeznania Sąd ustalił m.in., że powód nie podjął działań zmierzających do zawarcia umów ze spółkami (...) sp. z o.o. (...) sp. z o.o. w 2012 r.

Na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2016 r. Sąd postanowił oddalić wnioski o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości na okoliczność ustalenia wysokości prowizji należnej powodowi od pozwanego. W ocenie Sądu okoliczność ta nie miała wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie wobec braku wykazania przez powoda, że podjął działania zmierzające do zawarcia przez pozwanego umów z (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o., od których zależne było otrzymanie prowizji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawał fakt zawarcia między powodem A. S. (1), a pozwanym J. G. umowy agencyjnej z 29 listopada 2010 r., jak również zawartej w tej samej dacie umowy o zakazie konkurencji. W związku z tym, iż powód dochodzi roszczenia głównego z umowy z 29 listopada 2010 r., nazwanej przez strony agencyjną, rozważania w niniejszej sprawie rozpocząć należy od rozstrzygnięcia kwestii rodzaju łączącego strony stosunku prawnego będącego podstawą roszczenia głównego.

Regulacje dotyczące umów agencyjnych zostały zawarte w przepisach art. 758 – art. 764⁹ k.c. Zgodnie z art. 758 § 1 k.c. przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu. W § 2 przywołanego przepisu wskazano, że do zawierania umów w imieniu dającego zlecenie oraz do odbierania dla niego oświadczeń agent jest uprawniony tylko wtedy, gdy ma do tego umocowanie. Kwestie dotyczące otrzymania przez agenta prowizji zostały natomiast uregulowane w art. 758¹ k.c. W myśl § 2 przytoczonego przepisu prowizją jest wynagrodzenie, którego wysokość zależy od liczby lub wartości zawartych umów. Z kolei zgodnie z § 3 tego przepisu, jeżeli wysokość prowizji nie została w umowie określona, należy się ona w wysokości zwyczajowo przyjętej w stosunkach danego rodzaju, w miejscu działalności prowadzonej przez agenta, a w razie niemożności ustalenia prowizji w ten sposób, agentowi należy się prowizja w odpowiedniej wysokości, uwzględniającej wszystkie okoliczności bezpośrednio związane z wykonaniem zleconych mu czynności.

W orzecznictwie przyjmuje się, że można wyróżnić dwa typy umów agencyjnych - agencji połączonej z pełnomocnictwem i agencji pośredniczej. W umowie typu przedstawicielskiego usługi agenta polegają na zawieraniu umów w imieniu dającego zlecenie i obejmują dokonywanie czynności prawnych. Agent jest umocowany do zawierania umów w imieniu dającego zlecenie. W tym typie umowy agencyjnej czynnościom prawnym mogą towarzyszyć także czynności faktyczne. W drugim typie umowy agencyjnej - umowie o charakterze pośredniczym - usługi agenta sprowadzają się wyłącznie do czynności faktycznych polegających na pośredniczeniu. Przez pośredniczenie w sensie cywilnoprawnym rozumie się takie czynności pośrednika, które umożliwiają zawarcie umowy osobom trzecim, przy czym działanie pośrednika nie zawiera w sobie żadnych czynności prawnych mogących wywołać jakiegokolwiek skutki dla zlecającego pośrednictwo. Przykładowo wskazuje się, że czynności pośredniczenia mogą obejmować wyszukiwanie osób, z którymi można zawierać umowy, udział w rokowaniach mających na celu zawarcie umowy, skłanianie osób trzecich do zawarcia umowy lub przyjęcia oferty, przekazywanie próbek, informowanie o warunkach umów i właściwościach towaru (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Katowicach z dnia 1 września 1995 r., SA/Ka 1517/94, wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 28 października 2010 r., I GSK 725/09).

Istotne znaczenie dla dochodzenia przez agenta roszczeń o zapłatę prowizji ma brzmienie art. 761 k.c. Zgodnie z § 1 tego przepisu, agent może żądać prowizji od umów zawartych w czasie trwania umowy agencyjnej, jeżeli do ich zawarcia doszło w wyniku jego działalności lub jeżeli zostały one zawarte z klientami pozyskanymi przez agenta poprzednio dla umów tego samego rodzaju. Jeżeli agentowi zostało przyznane prawo wyłączności w odniesieniu do oznaczonej grupy klientów lub obszaru geograficznego, a w czasie trwania umowy agencyjnej została bez udziału agenta zawarta umowa z klientem z tej grupy lub obszaru, agent może żądać prowizji od tej umowy. Dający zlecenie obowiązany jest w rozsądnym czasie zawiadomić agenta o zawarciu takiej umowy (art. 761 § 2 k.c.).

W niniejszej sprawie wskazać należy, że zgodnie z twierdzeniami powoda jego działania przyczyniły się do zawarcia przez pozwanego umów dostawy kopert ze spółkami (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. Wobec powyższego, powód wystawił faktury, obejmujące należności z tytułu prowizji za dostawy kopert do (...) sp. z o.o. w okresie od września do grudnia 2012 r. oraz z tytułu prowizji za dostawy kopert do (...) sp. z o.o. w okresie od czerwca do grudnia 2012 r. W toku postępowania pozwany konsekwentnie zaprzeczał, aby do zawarcia umów z rzeczonymi spółkami miało dojść wskutek działań powoda. Pozwany wskazał, że do zawarcia rocznej umowy z (...) sp. z o.o. w dniu 1 września 2012 r. przyczyniły

się czynności podjęte przez A. S. (2), z którym podpisano umowę o dzieło w tym zakresie, zaś umowę z (...) sp. z o.o. zawarto wyłącznie wskutek własnych działań pozwanego.

W związku z podniesieniem przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczeń z tytułu prowizji, objętych fakturami wystawionymi przez powoda, w pierwszej kolejności należało odnieść się do tego zarzutu.

Podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia, pozwany wskazał, że umowę z 29 listopada 2010 r., nazwaną przez strony agencyjną, w rzeczywistości należy pożytywać, jako umowę o świadczenie usług. W związku z powyższym, według pozwanego należało przyjąć dwuletni okres przedawnienia, stosując do rzeczony umowy odpowiednio przepisy o zleceniu. Strona pozwana wskazała jednocześnie, że zgodnie z § 4 ust. 4 umowy z 29 listopada 2010 r. roszczenie prowizyjne stało się wymagalne w terminie dwóch dni od daty zapłacenia faktury przez klienta. Tym samym, zdaniem pozwanego, roszczenia objęte fakturami uległy przedawnieniu odpowiednio w dniach 4 października 2014 r., 21 października 2014 r., 25 października 2014 r. i 13 grudnia 2014 r.

Sąd podzielił argumentację strony powodowej, co do bezzasadności zarzutu przedawnienia roszczenia. W pierwszym rzędzie wskazać należy, że pozwany, podnosząc zarzut przedawnienia nie przedstawił żadnych argumentów, które wskazywałyby na to, iż umowa z 29 listopada 2010 r. ma inny charakter niż wyraźnie określony w umowie. Niezależnie od powyższego, z treści postanowień umownych, zwłaszcza określających jej przedmiot jednoznacznie wynika. Iż powód zobowiązał się względem pozwanego do podejmowania na jego rzecz działań, mających na celu doprowadzenie do zawarcia przez pozwanego umów obejmujących produkcję kopert kurierskich. Wśród obowiązków powoda, jako agenta znalazły się natomiast działania polegające m.in. na przygotowywaniu i składaniu zaakceptowanych ofert cenowych, utrzymywaniu kontaktów z klientami np. w zakresie planowania zamówień czy też uzyskiwania od klientów wszelkich informacji niezbędnych do realizacji zamówienia. Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynika także, że powód nie był umocowany do zawierania umów z klientami w imieniu pozwanego. Potwierdzają to zeznania zarówno powoda, jak i pozwanego. W związku z powyższym, przyjąć należało, że umowa z 29 listopada 2010 r. zawarta z powodem miała charakter umowy agencyjnej w jej typie pośredniczym. Czynności agenta-pośrednika składające się na pośredniczenie obejmują przede wszystkim czynności faktyczne, które poprzedzają zawarcie umowy i mają do zawarcia umowy doprowadzić. Takie też czynności, w świetle postanowień umowy z 29 listopada 2010 r., jak również zeznań powoda i pozwanego, miały być podejmowane przez powoda w wykonaniu umowy.

Biorąc pod uwagę agencyjny charakter umowy z 29 listopada 2010 r., należy stwierdzić, że zastosowania nie znajduje art. 750 k.c., nakazujący stosowanie do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, odpowiednio przepisów o zleceniu. Tym samym, nie można przyjąć, że roszczenia o zapłatę prowizji przedawniły się z upływem dwóch lat, licząc od daty wymagalności tych roszczeń określonej w umowie agencyjnej. Wskazać należy natomiast, że roszczenia wynikające z umowy agencyjnej przedawniają się na ogólnych zasadach, tj. w terminach określonych w art. 118 kc – trzech lat dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Mając zatem na względzie, iż powództwo zostało wytoczone pozwem wniesionym w dniu 30 stycznia 2015 r., zaś zapłata prowizji stała się wymagalna najpóźniej w grudniu 2012 r., zarzut przedawnienia należało uznać za chybiony.

Na marginesie powyższych rozważań należy zauważyć, że nawet przy przyjęciu mieszanego charakteru umowy zawartej z powodem w dniu 29 listopada 2010 r. tj. wykazywania przez nią cech umowy agencyjnej i umowy o świadczenie usług, przepis art. 750 k.c. nie znalazłby zastosowania. W przypadku umów mieszanych, przepis art. 750 k.c. znajduje zastosowanie w zakresie, w jakim umowa dotyczy świadczenia usług, nieuregulowanych innymi przepisami, albo do których nie znajdują zastosowania w drodze analogii przepisy odnoszące się do którejkolwiek umowy nazwanej, mającej za przedmiot świadczenie usług (por. K. Kopaczyńska-Pieczniak, Komentarz do art. 750 k.c., teza 5, LEX). W doktrynie wskazuje się, że przykładem umowy, do której art. 750 k.c. może mieć zastosowanie, jest m.in. umowa o pośrednictwo, chyba że jej konstrukcja uzasadnia zastosowanie w drodze analogii przepisów o agencji (por. K. Kopaczyńska-Pieczniak, op. cit., teza 6). Jeżeli bowiem umowa łącząca strony jest odmianą umowy o pośrednictwo, to do niej znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego o umowie agencyjnej (por. wyrok SN z 15 listopada 2004 r., IV CK 199/04, LEX nr 197657). Przepisy o zleceniu mogą być zatem stosowane na zasadzie art. 750 k.c. do nienazwanych umów o świadczenie usług tylko w wypadku braku podstaw do analogicznego

stosowania do nich przepisów normujących umowy nazwane (por. uzasadnienie wyroku SN z 28 października 1999 r., II CKN 530/98, OSP 2000, z. 7-8, poz. 118, z glosą E. Rott-Pietrzyk). Mając na uwadze powyższe, nawet przy przyjęciu, że umowa zawarta między stronami wykazywała cechy umowy o świadczenie usług, to ze względu na to, iż dominującym elementem tej umowy były ustalenia odpowiadające swoim charakterem umowie agencji, zastosowanie znajdują odpowiednio przepisy o umowie agencyjnej.

Przechodząc do oceny zasadności roszczenia o zapłatę prowizji, należy stwierdzić, że nie zasługiwało na uwzględnienie. Wspomniany już we wcześniejszych rozważaniach art. 761 k.c. uzależnia żądanie prowizji od umów zawartych w czasie trwania umowy agencyjnej, od udziału agenta przy ich zawarciu tj. jeżeli umowa zawarta została w wyniku jego działalności albo została zawarta z klientem pozyskanym przez agenta dla umów tego samego rodzaju. W niniejszej sprawie powód wywodził roszczenie o zapłatę prowizji z podejmowanych przez niego działań, które w jego ocenie doprowadziły do zawarcia przez pozwanego w dniu 1 września 2012 r. umowy z (...) sp. z o.o., jak również umowy z (...) sp. z o.o.

Zdaniem Sądu powód nie uczynił zadość obowiązkowi udowodnienia nabycia prawa do prowizji od umowy z 1 września 2012 r. zawartej przez pozwanego ze spółką (...) sp. z o.o. oraz od umowy zawartej w 2012 r. ze spółką (...) sp. z o.o. W pierwszej kolejności należy wskazać, że twierdzenia powoda o doprowadzeniu w wyniku własnych działań do zawarcia przez pozwanego powyższych umów pozostają w sprzeczności zarówno z zeznaniami przesłuchanych w sprawie świadków, jak również z zeznaniami samego pozwanego. W odniesieniu do umowy zawartej z (...) sp. z o.o. z dnia 1 września 2012 r., świadkowie P. M. (2) oraz M. D. zgodnie wskazali, że powód nie brał w jakikolwiek sposób udziału w zawarciu rzeczony umowy z uwagi na zaprzestanie wzajemnej współpracy. Świadek M. D. zeznał ponadto, iż do zawarcia umowy w dniu 1 września 2012 r. z (...) sp. z o.o. przyczyniły się działania podjęte przez nowego agenta – A. S. (2). Wskazane przez świadka M. D. okoliczności zawarcia umowy z (...) sp. z o.o. znajdują potwierdzenie zwłaszcza w dokumencie w postaci umowy o dzieło z dnia 1 sierpnia 2012 r. zawartej z A. S. (2), jak również pozostają spójne z zeznaniami świadka A. S. (2). Świadek A. S. (2) potwierdził bowiem, że po zawarciu umowy z pozwanym w dniu 1 sierpnia 2012 r. podjął czynności, które ostatecznie doprowadziły do zawarcia przez pozwanego umowy z (...) sp. z o.o.

W toku postępowania powód nie przedstawił jakichkolwiek dowodów świadczących o podjęciu przez niego starań zmierzających do zawarcia przez pozwanego umowy z (...) sp. z o.o. w dniu 1 września 2012 r. Podkreślenia w tym miejscu wymaga fakt, iż strony rozliczyły się, co do prowizji powoda od umów zawartych przez pozwanego ze spółką (...) sp. z o.o. za okres wcześniejszy od objętego pozwem. Potwierdziły to zarówno zeznania świadka P. M. (1), jak i zeznania pozwanego. Powód także nie zaprzeczał, iż do takich rozliczeń doszło, choć odmówił im ostatecznego charakteru. Dokumenty w postaci wydruków wiadomości z poczty elektronicznej złożone do akt sprawy przez powoda nie wykazują związku z umową zawartą z (...) sp. z o.o. w 2012 r.

Odnosząc się z kolei do stanowiska powoda o pośredniczeniu w zawarciu umowy ze spółką (...) sp. z o.o., wskazać należy, że również w tym zakresie powód nie wykazał, że takie działania zostały podjęte. Według powoda działania podjęte na przestrzeni półtora roku i przejawiające się m.in. w prowadzeniu negocjacji, wysyłaniu ofert, doprowadzeniu do spotkania z (...) sp. z o.o. skutkowały zawarciem przez pozwanego umowy ze wskazaną spółką. Twierdzeniom tym przeczy materiał dowodowy zebrany w sprawie, a w szczególności zeznania świadków P. M. (1) i M. D.. Świadczenie ci wskazali, że działania zmierzające do zawarcia umowy z (...) sp. z o.o. były podejmowane przez pozwanego samodzielnie, bez korzystania z usług jakichkolwiek pośredników. Także zeznania samego powoda dowodzą, iż do zawarcia umowy nie doszło wskutek jego starań. Powód odnosił się do podjętych przez niego działań w sposób ogólnikowy, nie precyzując dokładnie, na czym miałyby polegać. Ponadto, powód nie był w stanie podać szczegółów dotyczących kontaktów z potencjalnymi kontrahentami, co poddaje w wątpliwość jego profesjonalizm, jako agenta działającego na rzecz pozwanego. Słuchany nie pamiętał tak kluczowych kwestii jak nazwiska osób czy stanowiska osób decyzyjnych, co do których miałby kreować swoje działania, by doprowadzić do zawarcia kontraktów z pozwanym. Nadto nie był w stanie wyjaśnić jakie konkretne działania prócz bliżej nie określonych spotkań zostały zrealizowane, by zawrzeć kontrakt na tle ich zawierania cyklicznie przez firmy kurierskie na zasadzie wyłonienia najlepszej oferty po ogłoszeniu przetargu. Treść zeznań powoda pozwala zaryzykować twierdzenie o fikcyjności i pozorności jego późniejszych działań dla pozyskania kontrahentów. Zaznaczenia wymaga również fakt, iż zawarcie

umowy ze spółką (...) sp. z o.o. na dostawę kopert, podobnie jak w przypadku umów zawieranych z (...) sp. z o.o., poprzedzało postępowania przetargowe, podczas którego to pozwany składał oferty, a powód nie wyjaśnił jaki wpływ jego działania z konkretnymi osobami ze strony wymienionych spółek miało zawarcie kontraktu.

Brak pośrednictwa ze strony powoda w zawieraniu umów ze spółkami (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. wzmocnia dodatkowo fakt, iż między stronami doszło do zaprzestania współpracy w 2012 r. Jak wskazał pozwany do ustnego wypowiedzenia umowy agencyjnej lub co najmniej do jej wypowiedzenia w sposób dorozumiany przez czynności konkludentne, doszło już na przełomie maja/czerwca 2012 r. Powód natomiast zaznaczył, iż umowa uległa rozwiązaniu dopiero z końcem grudnia 2012 r. w związku z pisemnym jej wypowiedzeniem.

Wbrew twierdzeniom powoda nie można zgodzić się ze stanowiskiem, że zastrzeżenie w umowie formy pisemnej dla jej wypowiedzenia powoduje, że w sytuacji jej niedochowania nie może dojść do skutecznego wypowiedzenia umowy. Wskazać należy, że zgodnie z art. 73 i 74 k.c., niezachowanie przewidzianej w art. 77 k.c. formy nie pociąga za sobą nieważności czynności prawnej, która została dokonana bez jej zachowania. Dlatego też stosownie do treści art. 77 k.c., można skutecznie rozwiązać umowę zawartą na piśmie poprzez czynności konkludentne.

Niezależnie od ustaleń w przedmiocie konkretnej daty, w której doszło do rozwiązania umowy agencyjnej między stronami, z uwagi na brak wykazania przez powoda działań, które doprowadziły do zawarcia umów ze spółkami (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o., roszczenie o zapłatę prowizji w zakresie objętym żądaniem pozwu należało uznać za bezzasadne. Powód domagający się świadczenia musiał wykazać, że w czasie trwania umowy agencyjnej pozyskał nowych klientów lub doprowadził do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, dający zlecenie czerpie nadal znaczne korzyści z umów z tymi klientami. Tego powód w toku postępowania nie wykazał.

Na uwzględnienie nie zasługiwało również roszczenie odszkodowawcze, objęte żądaniem ewentualnym pozwu, zarówno oparte na umowie agencyjnej, jak i na umowie o zakazie konkurencji.

W pierwszym rzędzie wskazać należy, że powód upatrywał poniesioną przez siebie szkodę zarówno w nienależytym wykonaniu umowy agencyjnej, jak i w naruszeniu postanowień umowy o zakazie konkurencji. Uzasadniając żądanie odszkodowawcze spowodowane nienależytym wykonaniem przez pozwanego umowy agencyjnej, powód wskazał, że miało ono polegać zarówno na samodzielnym zawarciu przez pozwanego umowy z (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o., jak i na nieotrzymaniu od pozwanego informacji o ilości dostaw kopert przez powyższe spółki, na podstawie których powód wystawiał faktury prowizyjne. Z kolei roszczenie odszkodowawcze tytułem naruszenia umowy o zakazie konkurencji, powód oparł na podjęciu przez pozwanego działalności konkurencyjnej, której przejawem było przejęcie klientów powoda.

Podstawę prawną odpowiedzialności odszkodowawczej za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania stanowi art. 471 k.c. Przepis ten przewiduje, że dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Na podstawie tego przepisu naprawieniu podlega szkoda wyrządzona wierzycielowi przez dłużnika wskutek niespełnienia lub nienależytego spełnienia oznaczonego świadczenia stanowiącego przedmiot zobowiązania dłużnika wobec wierzyciela (tak w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2003 r., III CZP 6/03). Przepis ten zakłada, zatem istnienie zobowiązania do spełnienia świadczenia, zaś w toku postępowania o odszkodowanie należy wykazać szkodę, jej wysokość i związek przyczynowy z nienależytym działaniem (zaniechaniem) dłużnika.

Odnosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że powód nie wykazał spełnienia przesłanek odszkodowawczych przesądzających o odpowiedzialności pozwanego.

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych nie sposób przyjąć, że do nienależytego wykonania umowy agencyjnej doszło wskutek samodzielnego zawarcia przez pozwanego umów ze spółkami (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. bez udziału powoda. Jak już wskazano w niniejszych rozważaniach, umowa agencyjna zawarta z powodem przybrała postać agencji typu pośredniczego. Do zadań powoda jako agenta – pośrednika należało zatem podejmować czynności

faktyczne, które doprowadzić miały do zawarcia umów z pozyskanymi kontrahentami. Powód nie był natomiast umocowany do zawierania umów z kontrahentami w imieniu pozwanego. Podkreślić należy, że umowa agencyjna sama w sobie nie pozwala agentowi działać w imieniu dającego zlecenie. Konieczne jest w tym zakresie stosowne umocowanie, czyli odpowiednie pełnomocnictwa. Stanowi o tym przywołany już w niniejszych wywodach § 2 art. 758 k.c. Z ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie, w tym ze zeznań stron wynika, iż powodowi takie pełnomocnictwo nie zostało udzielone. W konsekwencji, zawarcie umów przez pozwanego bez udziału powoda, który nie był do tych czynności należycie umocowany, nie mogło stanowić nienależytego wykonania przez pozwanego umowy agencyjnej.

Również nieotrzymanie przez powoda informacji o ilościach dostaw do (...) sp. z o.o. za okres od września do grudnia 2012 r. oraz do (...) sp. z o.o. za okres od czerwca do grudnia 2012 r. nie stanowi nienależytego wykonania przez pozwanego umowy agencyjnej. Art. 760² k.c. w § 1 nakłada na dającego zlecenie obowiązek przekazywania agentowi dokumentów i informacji potrzebnych do prawidłowego wykonania umowy. Z kolei w § 2 cytowanego przepisu wskazano, że dający zlecenie obowiązany jest w rozsądnym czasie zawiadomić agenta o przyjęciu lub odrzuceniu propozycji zawarcia umowy oraz o niewykonaniu umowy, przy której zawarciu agent pośredniczył lub którą zawarł w imieniu dającego zlecenie. Powyższy obowiązek strony przewidziały jednocześnie w umowie agencyjnej.

W świetle ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie, jak zostało już wskazane, powód nie wykazał, aby pośredniczył przy zawarciu umów ze spółkami (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. W rezultacie błędny jest założenie, że na pozwanym spoczywał obowiązek dostarczania informacji o ilościach dostaw do powyższych spółek, przy zawarciu z którymi umów powód nie pośredniczył. Istnieniu takiego obowiązku sprzeciwia się także okoliczność rozwiązania umowy agencyjnej z powodem, przyjmując, iż doszło do niej w drodze czynności konkludentnych.

Na marginesie należy także wskazać, że powód w nieuzasadniony sposób przyjął, iż szkoda poniesiona wskutek nienależytego wykonania przez pozwanego umowy agencyjnej jest równoznaczna z wysokością wynagrodzenia, jakie otrzymałby, gdyby umowę wykonano w należyty sposób. Wskazać bowiem należy, że w przypadku roszczenia odszkodowawczego nie chodzi tylko o to, ile powód otrzymałby, gdyby umowa była realizowana, lecz o to jaką szkodę poniósł. Utraconą korzyścią nie jest bowiem wynagrodzenie w pełnej wysokości, gdy stanowi ono przychód, którego uzyskanie połączone jest z określonymi kosztami, lecz czysty zysk. Z jednej bowiem strony powód nie osiągnął przychodu, z drugiej zaś zaoszczędził wydatków niezbędnych dla jego osiągnięcia. Odszkodowanie ma bowiem wyrównać uszczerbek jaki zaistniał, a nie prowadzić do wzbogacenia się poszkodowanego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 kwietnia 2005 r., I ACa 140/05).

Wreszcie należało odnieść się także do zasadności roszczenia odszkodowawczego z tytułu naruszenia umowy o zakazie konkurencji. Powód naruszenia tej umowy upatrywał w pozyskaniu przez pozwanego klientów powoda.

Nie sposób zgodzić się z twierdzeniami powoda, jakoby w sprawie dojsć miało do bezprawnego przejęcia przez pozwanego klientów powoda. W toku postępowania powód nie był w stanie nawet wskazać, jakich konkretnie klientów powoda przejęcie to miałyby dotyczyć. Zważywszy, iż umowy pozwanego z kontrahentami na dostawy kopert kurierskich były czasowe i każdorazowo poprzedzone postępowaniem przetargowym, nie można uznać, że zawarcie przez pozwanego umów z (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. bez udziału powoda skutkowało przejęciem zamówień klientów powoda. Przetargi były organizowane niezależnie od stron przez podmioty trzecie. Niezależnie od powyższego, postanowienia umowy z 29 listopada 2010 r. o zakazie konkurencji stoją w sprzeczności chociażby z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Istota umowy o zakazie konkurencji zawartej przez strony nie dotyczyła bowiem działalności konkurencyjnej, która miałaby polegać na eliminacji drugiej strony z rynku. Strony umowy już w chwili zawarcia umowy o zakazie konkurencji były dla siebie konkurentami, co najmniej w zakresie dostawy kopert kurierskich. W związku z powyższym, umowę o zakazie konkurencji należałoby ocenić w świetle art. 58 k.c. jako nieważną z uwagi na sprzeczność jej treści i celu z przepisami ustawy. Dodatkowo wskazać także należy, że powód nie wykazał szkody, którą miałyby ponieść wskutek postępowania pozwanego. Wysokość wskazanej

przez powoda szkody, nie przekłada się w żadnym stopniu na pełną wysokość prowizji, jaką powód miałby otrzymać za należyte wykonanie umowy agencyjnej.

Biorąc zatem pod uwagę, iż powód nie wykazał w toku postępowania, iż zaistniały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej w związku z nienależytym wykonaniem umowy agencyjnej i naruszeniem postanowień umowy o zakazie konkurencji, a w szczególności, że doszło do nienależytego wykonania powyższych umów, powództwo o zapłatę odszkodowania, podobnie jak o zapłatę prowizji, podlegało oddaleniu, co uczyniono w pkt I wyroku.

W pkt II wyroku, Sąd na podstawie przepisu art. 83 ust. 2 u.k.s.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa kwotę 299,53 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych tj. wydatków poniesionych tymczasowo z funduszy Skarbu Państwa, na które składały się koszty podróży związane ze stawiennictwem świadka w sądzie.

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2015 r. powód został zwolniony od kosztów sądowych w części tj. od opłaty od pozwu ponad kwotę 1.000,00 zł, stąd też w pkt III wyroku Sąd orzekł o przejęciu na rachunek Skarbu Państwa nieopłaconych kosztów postępowania, od uiszczenia których powód został zwolniony, stosownie do treści art. 96 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2014.1025 ze zm.), na tle wyniku sprawy w świetle art. 98 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono w pkt IV wyroku, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Stroną, która przegrała proces jest powód, dlatego należało obciążyć go kosztami postępowania poniesionymi przez pozwanego. Na koszty te w łącznej kwocie 3.617 zł złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 złotych, ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu oraz opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji.

SSO Łukasz Klimowicz

ZARZĄDZENIE

(...)